

DİVAN EDEBİYATI

GENEL ÖZELLİKLER / DİVAN SANATÇILARI

DİVAN EDEBİYATI

- ✓ "Klasik Türk Edebiyatı" olarak da tanımlanan Divan edebiyatı, Türklerin İslam kültüründen etkilenmeleri sonucu oluşturdukları bir edebiyattır.
- ✓ Bu edebiyat, bazı kaynaklarda "Havas Edebiyatı", "Yüksek Zümre Edebiyatı", "Saray Edebiyatı" "Eski Türk Edebiyatı" gibi adlarla da anılmaktadır.
- ✓ Ancak belli ilkeler çevresinde gelişen bu edebiyat, şairlerin şiirlerini "Divan" denilen yazma kitaplarda toplamalarından dolayı daha çok "Divan Edebiyatı" adıyla ifade edilmektedir.
- ✓ Divan edebiyatı, Arap ve Fars kültürünün etkisiyle ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir.
- ❖ **GENEL ÖZELLİKLERİ**
 - ✓ Şiir ağırlıklı bir edebiyattır. Az da olsa nesir tarzında eserler de verilmiştir.
 - ✓ Şiirler, aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
 - ✓ Genellikle Arap ve Farslardan alınan nazım biçimleri kullanılmıştır.
 - ✓ Türklerin kazandırdığı nazım biçimleri (tuyuğ, şarkı) de kullanılmıştır.
 - ✓ Çoğunlukla tam ve zengin uyak kullanılmıştır.
 - ✓ «Göz için uyak» anlayışı benimsenmiştir.
 - ✓ Halk edebiyatındaki somut gerçeklik yerini soyut gerçekliğe bırakmıştır.
 - ✓ Nazım birimi genellikle beyittir.
 - ✓ Şiirde işlenen konu her beyitte tamamlandığından konu bütünlüğü yoktur, beyit bütünlüğü esastır.
 - ✓ Şiirde en önemli tema aşktır.
 - ✓ Dini ve felsefi konuların işlendiği didaktik şiirler de vardır.
 - ✓ Söz sanatlarına çok önem verilmiş, süslü ve sanatlı bir anlatım tercih edilmiştir.
 - ✓ Anlamdan çok söyleyiş güzelliğine önem verilmiştir.
 - ✓ Sanat için sanat anlayışıyla ürünler verilmiştir.
 - ✓ Genellikle son dörtlükte şairler mahlaslarını kullanmıştır.

DİVAN EDEBİYATINDA DÜZYAZI

- ✓ Divan edebiyatında nesir, şiirin gölgesinde kalmıştır.
- ✓ Düzyazıya «inşa», düzyazıyla uğraşanlara da «münşi» adı verilmiştir. Düzyazı tarzındaki eserlere ise «münşeât» denilmiştir.
- ✓ Divan nesrinde en çok tezkire, tarih, seyahatname, mektup gibi türlerde örnekler verilmiştir.
- ✓ Divan nesri iki bölümde incelenebilir:

1. Sade Nesir

- ✓ Halkın konuştuğu dile bağlı kalan bu nesir, geniş halk kitlelerine ulaşmak için didaktik amaçla yazılan eserlerde kullanılmıştır.
- ✓ Din, tasavvuf, tarih, ahlak kitaplarında sade nesir kullanılmıştır.

- ✓ Sanat kaygısından çok düşünce ve bilgi ön plana çıkmıştır.
- ✓ Evliya Çelebi'nin «Seyahatname» si, Mercimek Ahmet'in «Kabusname»si, Katip Çelebi'nin «Keşfü'z Zünun» adlı eseri sade nesir örnekleridir.

2. Süslü Nesir

- ✓ Düşüncenin ikinci plana atıldığı, ustaca söz söylemenin, sanatlı anlatımın ön plana çıktığı nesir türüdür.
- ✓ Süslü nesirde şiirde olduğu gibi düşünceyi dile getirmekten çok onu güzel bir şekilde ifade etmek önemlidir.
- ✓ Süslü nesirlerde seci adı verilen iç uyak kullanılmıştır.
- ✓ Şiirsel bir dil tercih edilmiştir.
- ✓ Sinan Paşa'nın «Tazarrunname» adlı eseri ilk süslü nesir örneğidir.

DİVAN EDEBİYATINDA AKIMLAR

1. SEBK-İ HİNDİ AKIMI

- ✓ Hindistan'da ortaya çıkmış İran üzerinden divan şairlerini etkilemiştir.
- ✓ Türk edebiyatında 17. yy 'da görülmüştür.
- ✓ Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamalarla yüklü, bağlaçlarla örülü ağır bir dil kullanılmıştır.
- ✓ Şiirde anlam derinliği önemsenmiş bunun için hayal gücünden yararlanılmıştır.
- ✓ Sanatlı ve süslü ifadeler hayal gücüyle birleşince soyut, güç anlaşılır bir dil ortaya çıkmıştır.
- ✓ Anlatımlar sanatlı, süslü, soyut ve semboliktir.
- ✓ Sebk-i Hindi, Batı edebiyatında gelişen akımlar içinde sembolizme yakın durur.
- ✓ Naili, Neşati ve Şeyh Galip Sebk-i Hindi akımının en önemli temsilcileridir.

2. HİKEMÎ TARZ

- ✓ «Hikemî şiir» veya «Hâkimâne şiir» düşünceye ağırlık veren şiirdir.
- ✓ İnsanı, dünyayı, olayları değerlendiren çeşitli konular işlenmiştir.
- ✓ Bu şiirde amaç; okuyucuyu uyarmak, düşündürmek ve aydınlatmaktır.
- ✓ Diğer bir deyişle insana doğruyu, güzeli göstermeye yönelik görüş bildiren didaktik içerikli şiirdir.
- ✓ Bu tarzın edebiyatımızdaki en önemli temsilcisi «Nabi» dir. Bundan dolayı hikemi şiir, «Nabi Ekolü» olarak da anılır.
- ✓ Hikemî tarzın diğer temsilcileri; Seyyid Vehbi, Koca Ragıp Paşa, ve Ziya Paşa'dır.

3. TÜRK-İ BASİT AKIMI

- ✓ Divan şiirinde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaların, ifade kalıplarının çok fazla kullanılmasına tepki olarak doğmuştur.
- ✓ 16. yüzyılda bazı divan şairleri klasik şiir biçimlerine bağlı kalarak aruz veznini kullanarak anlaşılır bir Türkçeyle şiirler yazmışlardır.
- ✓ Halk zevkine yaklaşmıştır.
- ✓ Soyuttan çok somut güzeller ve güzellikler işlenmiştir.
- ✓ Günlük konuşma dili, deyim ve atasözleri şiirde kullanılmıştır.
- ✓ Bu akım 18. yüzyıl şairi Nedim'le doruk noktasına ulaşmıştır.
- ✓ Türk-i Basit tarzının diğer temsilcileri; Tatavlı Mahremi, Aydınlı Visali ve Edirneli Nazmi'dir.

4. MAHALLİLEŞME AKIMI

- ✓ Şiirde günlük olayların işlenmesi, özellikle mesnevilerde konu ve kahramanların mahalli çevreden seçilmesi esasına dayanır.
- ✓ Özellikle 16. yüzyılda Baki'nin şiirlerinde görülen İstanbul Türkçesi ve mahalli unsurlar, Taşlıcalı Yahya'nın mesnevilerinde işlenen konular ve kahramanlar, Nedim'in İstanbul'la ilgili unsurları şiirlerinde kullanması, Enderunlu Vasif'in şiirlerinde kullandığı dil, bu tarz söyleyişin en dikkat çekici örneklerindedir.

DİVAN ŞİİRİ İLE İLGİLİ BAZI TERİMLER

HİLYE	Peygamberimiz ile dört halifeyi ruhsal ve fiziksel güzellikleriyle ve örnek davranışlarıyla anlatan yapıtlardır.
NAZİRE	Bir şairin şiirine başka bir şair tarafından aynı şekil, vezin, kafiye ve redifle yazılan şiirdir.
TEHZİL	Alay ve şaka yollu yazılmış nazirelere verilen addır.
SURNAME	Şehzadelerin sünnet törenlerini, düğünlerini, padişah eşlerinin doğum merasimlerini anlatan manzum veya mensur eserlerdir.
ŞEHRENGİZ	Bir şehri ve o şehrin güzelliklerini anlatan yapıtlardır.
SAKİNAME	Divan edebiyatında gerçek ya da mecaz anlamıyla içki ve içki alemlerinin övülerek anlatıldığı şiir türü.
MİRACİYE	Hazreti Muhammet'in göğe yükselişini konu alan edebi yapıtlardır.
MUAMMA	Cevabı bir kişi adı olacak şekilde düzenlenen manzum bilmecelerdir.
LÜGAZ	Herhangi bir varlığın ya da nesnenin özellikleri söylenerek onu buldurmaya çalışan manzum bilmecedir.
EBCED	Tarih düşürme sanatı.

13. YÜZYIL

DİVAN EDEBİYATI SANATÇILARI

HOCA DEHHANİ

- ✓ 13. yüzyılda yaşamıştır.
- ✓ İlk divan şairidir.
- ✓ Tasavvufun hâkim olduğu bir dönemde ilk kez din dışı konuları işleyen şairimizdir.
- ✓ Divanı yoktur.
- ✓ **Eserleri:**
- Selçuklu Şehnamesi

MEVLANA CELALEDİN RUMÎ

- ✓ Eserlerini Farsçayla keleme almıştır.
- ✓ Her zaman aruz veznini kullanmıştır.
- ✓ Yunus Emre'yle birlikte Anadolu'nun en önemli iki mutasavvıf şairinden biridir.
- ✓ İnsan sevgisini, hoşgörüyü öne çıkaran bir anlayışla ele aldığı eserleriyle evrensel bir şairdir.

- ✓ En tanınmış eseri dünyanın birçok diline çevrilmiş, bugün bile canlılığını koruyan 26 bin beyitlik Mesnevi'dir.
- ✓ Fikirlerinin sistematik bir düşünce biçimine dönüştürülmesinde oğlu Sultan Veled'in çok büyük katkısı vardır.
- ✓ **Eserleri:**
- Mesnevi, Mektubat, Divan-ı Kebir, Fih-i Mafih, Mecalis-i Seb'a

SULTAN VELED

- ✓ Mevlana'nın oğludur.
- ✓ Mevlevilik tarikatının kurucusudur.
- ✓ Türkçe, Farsça ve Rumca şiirler yazmıştır.
- ✓ Şiirlerinde dini, tasavvufi, ahlaki konuları işlemiştir.
- ✓ **Eserleri:**
- İbtidaname, Rebabname, İntihaname (mesnevi)
- Maarif (mensur eser)

AHMET FAKİH

- ✓ Hayatı hakkında kesin bir bilgi yoktur.
- ✓ İlim tahsil ederken meczup olduğu ve hayattan elini eteğini çektiği söylenmektedir.
- ✓ 83 beyitlik «Çarhname» adlı bir kasidesi vardır.

ŞEYYAD HAMZA

- ✓ 13. yüzyılda Anadolu Selçukluları döneminde yaşamış; yazdığı dini-tasavvufi şiirleriyle Ahmed Fakih'i izlemiştir.
- ✓ Yusuf u Züleyha adlı mesnevinin yazarıdır.
- ✓ Şiirlerinde hem aruz hem de hece veznini kullanmıştır.

14. YÜZYIL

GÜLŞEHİRİ

- ✓ Tasavvufu konu edinmiştir.
- ✓ “Kuşların konuşması” anlamına gelen “Mantiku’t Tayr” adlı tasavvufi alegorik mesnevisinde Kaf Dağı’na ulaşmak isteyen kuşların Hz. Süleyman’ın kuşu olan Hüthüt’ün önderliğinde yaptıkları yolculuğu anlatır.

AŞIK PAŞA

- ✓ Asıl adı Ali olan Âşık Paşa, mutasavvıf bir şairdir.
- ✓ Selçuklu sarayında Farsçanın konuşulduğu bir dönemde Türkçeyi savunmuştur.
- ✓ Garipname’yi yazma nedenlerini sıralarken Türk diline çok önem verdiği ve çağdaşlarını da bu konuda eleştirdiği görülmektedir.

✓ Eserleri:

- Garipname, Felekname, Vasef-ı Hal, Kimya Risalesi

AHMEDİ

- ✓ “Divan” sahibi olan ilk şairimizdir.
- ✓ Eserlerinde sade bir dil kullanmıştır.
- ✓ Eserlerinde Oğuz Türkçesinin özellikleri görülür.
- ✓ Cemşid ü Hurşit, İran kökenli bir aşk mesnevisidir.
- ✓ Şairliğinin yanı sıra tıp, astronomi ve geometri bilim dallarında da kendini geliştirmiştir.

✓ Eserleri:

- İskendername, Cemşid u Hurşid, Tervihu’l Ervah, Mirkatü’l Edep

KADI BURHANETTİN

- ✓ Arapça, Farsça ve Türkçeyi çok iyi bilen sanatçı, şiirlerinde hem aruz hem de hece ölçüsünü kullanmıştır.
- ✓ Mahlas kullanmamıştır.
- ✓ Mazmunları kullanma açısından çok usta bir şair olduğu gibi yeni buluşlar da yapmıştır.
- ✓ Dil yönüyle Azeri sahasına yakındır.
- ✓ Tuyuğ nazım biçiminin yerleşmesinde önemli katkıları olmuştur.
- ✓ Şiirlerinde aşk, tabiat yer yer de tasavvuf temalarını kullanmıştır.

✓ Eserleri:

Divan, Tercihü't Tavzih, İksirü's Saadet fi Esrari'l-İbadet

NESİMİ

- ✓ Azeri sahası şairlerindedir.
- ✓ Tasavvuftan etkilenmiştir.
- ✓ Sade bir dille, halka ulaşmaya çalışmıştır.

- ✓ İnancı nedeniyle derisi yüzdürülerek öldürülmüştür.
- ✓ Tuyuğ nazım biçimiyle yazdığı şiirleri ünlüdür.

Eserleri:

- Divan

15. YÜZYIL

ŞEYHİ

- ✓ 15. yüzyılın en güçlü divan şairidir.
- ✓ Tasavvuftan etkilenmiştir.
- ✓ Dokuzlar köyüne giderken, köyün eski sahiplerinin saldırısına uğramış ve bu durumu padişaha "Harnâme" adlı mesnevi tarzında kaleme aldığı hicviyesi ile anlatmıştır.
- ✓ Harname adlı 126 beyitlik sembolik mesnevisiyle tanınmıştır.
- ✓ Bir fabl olan Hamame'de şair, bir eşekten hareketle tasavvufi ve toplumsal bir hiciv örneği vermiştir.

✓ Eserleri:

- Divan, Harname, Hüsrev ü Şirin

SÜLEYMAN ÇELEBİ

- ✓ Sağlam bir dini terbiye ve iyi bir eğitim görmüştür.
- ✓ Vesiletü'n Necat (Kurtuluş Vesilesi) adlı mesnevisiyle tanınmış ve sevilmiştir. Günümüzde de sevilen bu mesnevi Hz. Muhammet'in doğumunu anlatır ve "Mevlit" adıyla bilinir.

AHMET PAŞA

- ✓ 15. yüzyılın Şeyhi'den sonraki en güçlü divan şairidir.
- ✓ Fatih Sultan Mehmet'in hocasıdır.
- ✓ Bir ara Fatih'in gazabına uğramış, ünlü Kerem redifli gazeliyle idamdan kurtulmuştur.
- ✓ Din dışı şiirler yazan şair; özellikle gazel, kaside ve murabбалarıyla ün kazanmıştır.
- ✓ Nazire yazma ve tarih düşürme de şairin diğer özelliklerindedir.

✓ Eserleri:

- Divan

ALİ ŞİR NEVAİ

- ✓ Çağatay edebiyatının önemli temsilcisidir.
- ✓ Şuurlu bir Türk milliyetçisi olan şair, Çağatay dilinin gelişmesinde çok büyük rol oynamıştır.
- ✓ «Muhakemetü'l Lugateyn» adlı eserinde Türkçenin Farsçadan üstün olduğunu savunmuştur.
- ✓ Şairlerin hayatını anlatan bir tür olan tezkirenin ilk örneğini vermiştir. (Mecalisü'n Nefais)
- ✓ İlk hamse sahibi sanatçıdır.
- ✓ **Eserleri:**
Divan, Muhakemetü'l Lugateyn, Mecalisü'n Nefais, Mizanü'l Evzan, Hayretü'l Ebrar, Lisanü't Tayr

SİNAN PAŞA

- ✓ Devrinin en ünlü matematikçilerindedir.
- ✓ Şiir de yazmış olan Sinan Paşa; ahenkli, süslü, seçili divan nesrinin ilk temsilcisidir.
- ✓ Eserleri:
- ✓ Tazarrunname, Tezkiretü'l Evliya, Maarifetname

MERCİMEK AHMET

- ✓ Divan edebiyatının sade nesir örneği veren sanatçılarından.
- ✓ En önemli eseri olan Kâbusname Tercümesi 'ni herkesin anlayabileceği yalın bir dille kaleme almıştır.
- ✓ Bir siyasetname-nasihatname sayılabilecek bu eser, didaktik özellikler göstermektedir.

NECATİ

- ✓ İyi bir eğitim aldığı tahmin edilmektedir.
- ✓ Kendi şiir ekolünü oluşturmuş, güçlü şiirler yazmıştır.
- ✓ Türkçe, Necati'yle birlikte gerçek manada mısra estetiğine kavuşmuştur.
- ✓ Mahallileşme akımını başlatmıştır.
- ✓ Şiirlerinde atasözlerine ve halk söyleyişine yer vermiştir.
- ✓ Türkçenin şiir dili olmasına katkıda bulunan şairlerdendir.

16. YÜZYIL

FUZULÎ

- ✓ Bağdat'ta yaşayan şair Azeri sahası Türk edebiyatının temsilcisidir.
- ✓ Kerbelâ'da bir salgın hastalık sonucunda ölmüştür.
- ✓ İyi bir eğitim alan şair, Türkçenin yanı sıra Farsça ve Arapça öğrenmiş; bu üç dilde kusursuz denebilecek eserler vermiştir.
- ✓ Tasavvufun etkisiyle, beşeri aşkı ilahî aşka ulaşmak için bir basamak olarak değerlendirmiştir; bundan dolayı şiirlerini acı çekmenin insanı olgunlaştıracağı düşüncesiyle yazmıştır.
- ✓ Sevgiliye kavuşmak istemeyen, ayrılığın getirdiği acıdan hoşlanan bir şairdir.
- ✓ Bilimsiz şiiri temelsiz duvara benzeten şairin şiirlerinde dini-tasavvufi birikimi kadar tıp, kimya, matematik gibi bilimlerdeki birikimi de dikkat çeker.

- ✓ Bilimsiz şiiri temelsiz duvara benzeten şairin şiirlerinde dini-tasavvufi birikimi kadar tıp, kimya, matematik gibi bilimlerdeki birikimi de dikkat çeker.
- ✓ Güzel bir naat örneği olan “Su Kasidesi”yle oldukça sevilmiştir.
- ✓ Leyla ile Mecnun mesnevisinde Mecnun’un beşeri aşktan ilahı aşka yükselişini anlatır.
- ✓ Türkçe, Farsça, Arapça divanı olan tek şairdir.
- ✓ Eserleri:
- ✓ Divan, Leyla ile Mecnun, Şikâyetname, Hadikatü’s Süeda (Kerbela olayını anlatır), Hadis-i Erbain Tercümesi (Kırk Hadis), Risale-i Sihat ü Maraz (Sağlıkla ilgili), Beng ü Bade, Enisü’l Kalb, Rind ü Zahit, Sakiname

SEHİ BEY

- ✓ Osmanlı Türklüğü sahasında ilk şuara tezkiresini yazmıştır.
- ✓ Sekiz bölümden oluşan bu esere «Sekiz Cennet» anlamında «Heşt Behişt» adını vermiştir.
- ✓ 216 şairler ilgili bilgi veren tezkire, içerdiği bilgiler bakımından yetersiz ancak ilk olması bakımından önemlidir.

BÂKÎ

- ✓ Divan şiirinin en ihtişamlı şiirlerini veren şairlerden biridir.
- ✓ **Sultanü’ş Şuara** (Şairler Sultanı) olarak tanınır.
- ✓ Divan şiiri Osmanlı sahasında en olgun seviyesine Baki ile yükselmiştir.
- ✓ Gazel ustasıdır.
- ✓ Din adamı olmakla birlikte, tasavvufтан etkilenmemiş, din dışı konuları ele almış ve somut aşkı anlatmış bir şairdir.
- ✓ Aruz veznini kullanmada İran ve Arap şairlerinin seviyesini yakalamıştır.
- ✓ Mahallileşme akımının etkisiyle sade İstanbul Türkçesiyle şiirler yazmış bir öncü isimdir.
- ✓ Fuzuli gibi acıları anlatan bir şair değildir; rindane (zevk ve eğlenceye düşkün) bir şairdir.
- ✓ Mesnevi yazmamıştır.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan, Kanuni Mersiyesi, Fezail-i Mekke, Hadis-i Erbain Tercümesi, Feza’ilü’l-Cihad

LATİFİ

- ✓ İyi bir öğrenim görmüş, genç yaşta şiir söylemeye başlamıştır.
- ✓ Asıl ününü kendi adıyla da anılan tezkire (Latifi Tezkiresi) ile sağlamıştır.
- ✓ Şair yönü kuvvetli değildir.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan, Tezkiret'ş Şuara, Risale-i Evsaf-ı İstanbul

BAĞDATLI RUHİ

- ✓ Azeri sahası şairidir.
- ✓ Hiciv ve tasavvuf şiirleri ile tanınan şair, Bağdat'ta doğduğu için bu isimle anılmıştır.
- ✓ Gazel ve kasidelerinde sadelik ve samimilik görülen şairin bir divanı vardır.
- ✓ Divan'ındaki terhib-i bendiyle tanınır. Üzerine üç yüzden fazla nazire yazılan bu "terhib-i bent"e en güzel nazireyi Ziya Paşa yazmıştır.

17. YÜZYIL

NEF'İ

- ✓ Kaside tarzında yakaladığı yüksek seviye ile âdeta bir ekol olmuştur.
- ✓ Eserlerinde döneminin dilini ustalıkla kullanmıştır.
- ✓ Siham-ı Kaza adlı eseri hiciv tarzında Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir.
- ✓ Gazelleri, kasideleri kadar olmasa da döneminin Osmanlı Türkçesinin çok ince zevkle ortaya konmuş ürünlerdir.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan, Siham-ı Kaza

NAİLİ

- ✓ Gazel tarzına yeni bir söyleyiş, yeni bir tarz, yeni bir hava getirmiştir.
- ✓ Sebk-i Hindi tarzının divan edebiyatındaki ilk temsilcisidir.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan

NABİ

- ✓ Hikemi (öğretici, düşündürücü, felsefi) şiir tarzının en önemli temsilcisidir.
- ✓ Düşünceye önem veren toplumcu yönü olan bir şairdir.
- ✓ Çağının aksaklıklarını eleştirmiştir.
- ✓ Şiirlerinde anlaşılması güç sözcüklere fazla yer vermez. Şeyhü'ş Şuara (Şairlerin Şeyhi) unvanıyla anılır.
- ✓ Söz sanatlarına fazla itibar etmemiş, sade bir dil kullanmıştır.
- ✓ Eserlerinde devrin sosyal ve ahlaki buhranlarını açık yüreklilikle dile getirmekten çekinmemiştir.
- ✓ Eserleri:
 - Divan, Hayriyye, Hayrabad, Surname, Fetihname-i Kamanıçe, Tuhfetü'l Hameyn

NEŞATİ

- ✓ Divan edebiyatının Sebki Hindî tarzının öncülerindedir.
- ✓ «Sebki Hindi» akımının etkisinde yazdığı gazellerinde sade bir dil kullanmıştır.
- ✓ Bir mutasavvıf olmasına rağmen bu yönü şiirlerine çok yansımamıştır.

✓ Eserleri:

- Divan, Hilye-i Enbiya, Şehrengiz

AZMİZADE HALETİ

- ✓ 17. yüzyılda rubailerıyla ün yapmıştır.
- ✓ Rubai nazım şeklini edebiyatımızda kullanan en usta şairdir.
- ✓ Rubailerini Divan'ında toplamıştır.

✓ Eserleri:

Divan, Sâkiname, Mihr ü Müşteri, Münşeât

NAİMA

- ✓ Divan katipliği görevindeyken kendi adıyla anılan (Naima Tarihi) ünlü eserini vak'anüvist sıfatıyla yazmıştır.
- ✓ Bu eser hem edebiyat hem de tarih bakımından değerli bir eserdir.

✓ Eserleri:

- Naima Tarihi

KÂTİP ÇELEBİ

- ✓ Tarih, coğrafya ve bibliyografya alanlarında önemli yapıtlar vermiştir.
- ✓ Eserlerini süslü anlatımdan uzak, sade denebilecek bir üslupla yazmıştır.
- ✓ En bilinen eseri Keşfü'z Zünun, Arapça bir bibliyografya kitabıdır.
- ✓ Eserde üç yüz civarında ilim ve fen dalın ait 1450 kitap alfabetik sıraya göre tanıtılmıştır.
- ✓ Batı dünyası kendisini «Hacı Kalfa» adıyla tanımıştır.
- ✓ **Eserleri:**
- Keşfü'z Zünun, Mizanü'l Hak, Düstûrü'l Amel, Tuhfetü'l Kibar fi Esfari'l Bihar, Cihannüma, Fezleke, Takvimü't Tevarih

ŞEYHÜLİSLAM YAHYA

- ✓ Gazel tarzının üstatlarından kabul edilir.
- ✓ Dili, zamanına göre hayli sade olan sanatçı, şiirlerinde İstanbul Türkçesini kullanmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan

EVLIYA ÇELEBİ

- ✓ Sadece 17. yüzyılın değil, Türk edebiyatında tüm zamanların en önemli seyahat yazarıdır.
- ✓ Yirmili yaşlarında babasından izinsiz Bursa'ya gidişi ile başlayan seyahat hayatı, 50 yıl boyunca bütün Osmanlı İmparatorluğu'nu hatta başka pek çok yeri de dolaşmasıyla sonuçlanmıştır.
- ✓ Ömrünü seyahatle geçiren sanatçı, geriye 10 ciltlik bir «Seyahatname» bırakmıştır.
- ✓ Bu eser; Anadolu, Rumeli, Suriye, Hicaz, Mısır, Balkanlar, Macaristan, Bosna- Hersek, Girit, Kafkaslar, Rusya, Almanya vs. yerler hakkında bilgiler veren değerli bir eserdir.

PEÇEVI İBRAHİM

- ✓ 1520- 1659 yılları arasında geçen olayları anlattığı ve kendi adıyla (Peçevi Tarihi) anılan eserini Macaristan'da yazmıştır.

18. YÜZYIL

NEDİM

- ✓ Zevk ve eğlence şairidir.
- ✓ İstanbul'un gezinti ve eğlence yerlerini şiirlerinde anlattığı için "İstanbul Şairi" olarak anılmaktadır.
- ✓ Lale Devri'nin canlı, eğlenceli yaşamını şiirlerine aktarmıştır.
- ✓ Dini şiiri yoktur.
- ✓ Şarkı nazım şeklindeki eserleriyle sevilmiştir.
- ✓ İstanbul Türkçesiyle başarılı gazel, kaside ve şarkılar yazmıştır.
- ✓ Şiirlerinde halk dilinde yer alan deyim ve sözcükleri kullanmıştır.
- ✓ Mesnevisi yoktur.
- ✓ Mahallileşme akımının etkisiyle hece ölçüsüyle bir "türkü" yazmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan

ŞEYH GALİP

- ✓ Divan şiirinin son büyük şairidir.
- ✓ Mevlevi şeyhidir.
- ✓ Sebki-Hindi akımının temsilcisidir.
- ✓ Sembolik, sanatlı ve ağır bir dili vardır.
- ✓ Mahallileşme akımından da etkilenmiş, halk söyleyişine yakın dille şiirler de yazmıştır.
- ✓ Mahallileşme akımının etkisiyle, heceyle yazdığı bir "şarkı"sı da vardır.
- ✓ Nabi'nin Hayrabad'ından daha güzel bir mesnevi yazılamayacağı iddiasını çürütmek için Hüsn ü Aşk'ı kaleme almıştır.
- ✓ Hüsn ü Aşk, ilahi aşk uğrunda bir dervişin çekmek zorunda olduğu çileleri, sembolik bir dille anlattığı bir mesnevidir.

YİRMİSEKİZ MEHMET ÇELEBİ

- ✓ Paris'e elçi sıfatıyla giden sanatçı, Fransızların sosyal hayatını gözlemleme, kültür ve sanat kurumlarını inceleme fırsatı bulmuş, burada gördüklerini «Paris Sefaretnamesi» adlı eserinde anlatmıştır.

19. YÜZYIL

ENDERUNLU VASIF

- ✓ Mahallileşme akımının bu yüzyıldaki en önemli temsilcisidir.
- ✓ Nedim'in etkisinde olan sanatçının dili sade, üslubu içten ve doğaldır.
- ✓ Şiirlerinde halk konuşması ve deyimlerini, kadınlar arasındaki söyleyişleri kullanmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
- Divan

KEÇECİZADE İZZET MOLLA

- ✓ Devrinin son büyük şairi kabul edilir.
- ✓ Gazel, kaside ve mesnevi nazım şekillerinde eser veren sanatçı, özellikle gazel tarzı şiirde başarı göstermiştir.
- ✓ Bir dönem Keşan'a sürülmüş, oraya giderken yolda gördüklerini ve orada yaşadıklarını «Mihnet-Keşan» adlı mesnevisinde anlatmıştır.

- ✓ Mevlevi tarikatına bağlıdır.

- ✓ **Eserleri:**

- Divan, Mihnet-Keşan, Gülşen-i Aşk, Lâyhalar

KONU TARAMA SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi “Divan Edebiyatı”nın özelliklerinden biri değildir?

- A) Dili; Arapça, Farsça kelimelerin yoğun olarak kullanıldığı Osmanlı Türkçesidir.
- B) Somut anlatım ön plandadır.
- C) Divan edebiyatında sanat yapma ön planda olduğu için konu değil, konunun işleniş biçimi önemsenmiştir.
- D) Aruz ölçüsü ve ağırlıklı olarak beyit nazım birimi kullanılmıştır.
- E) Gazel, kaside, mesnevi vb. nazım biçimleri kullanılmıştır.

2. Ali Şir Nevaî ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) 15.yüzyıl şairidir.
- B) Arapça ve Farsçayı çok iyi bilmesine karşın eserlerinde Çağatay Türkçesini kullanmıştır.
- C) Türk edebiyatının ilk hamse şairidir.
- D) Türk edebiyatının ilk tezkiresi olan “Mecalisü'n Nefâis” adlı bir eseri vardır.
- E) Türkçenin Farsçadan üstün olduğunu kanıtlamak amacıyla “Mizanü'l Evzan” adlı eseri yazmıştır.

KONU TARAMA SORULARI

3. Aşağıdaki sanatçılarda hangisi mesnevi nazım şeklini hiç kullanmamıştır?

- A) Fuzuli
- B) Baki
- C) Ahmedi
- D) Taşlıcalı Yahya
- E) Şeyh Galip

I. Fuzuli	16.yüzyıl
II. Nedim	18.yüzyıl
III. Baki	16.yüzyıl
IV. Şeyhi	18.yüzyıl
V. Nefi	17.yüzyıl

4. Yukarıdaki numaralanmış cümlelerde verilen sanatçıların hangisinin yaşadığı yüzyıl yanlış verilmiştir?

- A) V
- B) IV
- C) III
- D) II
- E) I

KONU TARAMA SORULARI

5. Aşağıdaki yapıt-yazar eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Harnâme- Şeyhi
- B) Mantıku't Tayr- Gülşehri
- C) Beng ü Bade- Fuzulî
- D) Sihâm-ı Kâza- Nedim
- E) Hüsn ü Aşk- Şeyh Galip

Halka bilgi vermek amacı ön planda tutulan sade anlatımı olan nesirler divan edebiyatında “sade nesir” adını alır. Bu eserlerde kalıplaşmış söyleyişler, süslü ifadeler az bulunur.

6. Aşağıdaki eserlerden hangisi bu tanıma örnek gösterilemez?

- A) Miratü'l Memâlik
- B) Seyahatname
- C) Kelile ve Dimne
- D) Kâbusname
- E) Tazarrunname

KONU TARAMA SORULARI

7. Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Didaktik bir dille ele alınan öğüt verici eserlere pendname adı verilir.
- B) Sefirlerin bugünkü anlamıyla büyükelçilerin görevli olarak gittikleri yerlerdeki görüşmelerini ve yaptıkları çalışmaları anlattığı eserlere seyahatname denir.
- C) Siyer, Hz. Muhammed'in hayatını konu edinen eserlerdir.
- D) Büyük zaferlerin anlatıldığı eserlere gazavatname denir.
- E) Peygamberlerin hayatlarını, mucizelerini anlatan eserler kısas-ı enbiya adını alır.

8. Fuzulî ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Şiirlerini Çağatay Türkçesi ile yazmıştır.
- B) Şiirlerinde tasavvufi aşkı anlatmıştır.
- C) Aşk ve ızdırap şairi olarak tanınır.
- D) Hz. Muhammed için "Su Kasidesi" aslı bir naatı vardır.
- E) Hadikatü's Süeda adlı eserinde Kербela Olayı'nı anlatır.

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net